Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (suurkoda)

29. juuli 2024*

Eelotsusetaotlus – Ühelt poolt Euroopa Liidu ja Euroopa Aatomienergiaühenduse ning teiselt poolt Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi vaheline kaubandus- ja koostööleping – Isiku loovutamine Ühendkuningriigile kriminaalmenetluse raames kohtu alla andmiseks – Vahistamismäärust täitva õigusasutuse pädevus – Põhiõiguse rikkumise oht – Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 49 lõige 1 ja artikli 52 lõige 3 – Süütegude ja karistuste seaduses sätestatuse põhimõte – Tingimisi vabastamise korra muutmine, mis on selle isiku suhtes ebasoodne

Kohtuasjas C-202/24 [Alchaster] [i],

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Supreme Courti (Iirimaa kõrgeim kohus) 7. märtsi 2024. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 14. märtsil 2024, menetluses, mis puudutab vahistamismäärusi, mis on tehtud järgmise isiku suhtes:

MA,

menetluses osales:

Minister for Justice and Equality,

EUROOPA KOHUS (suurkoda),

koosseisus: president K. Lenaerts, asepresident L. Bay Larsen (ettekandja), kodade presidendid K. Jürimäe, C. Lycourgos, E. Regan, T. von Danwitz, F. Biltgen ja Z. Csehi, kohtunikud S. Rodin, A. Kumin, N. Jääskinen, M. L. Arastey Sahún ja M. Gavalec,

kohtujurist: M. Szpunar,

kohtusekretär: ametnik A. Lamote,

arvestades kirjalikku menetlust ja 4. juuni 2024. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

– Minister for Justice and Equality ja Iirimaa, esindajad: *Chief State Solicitor* M. Browne, D. Curley, S. Finnegan ja A. Joyce, keda abistasid J. Fitzgerald, *SC*, ja A. Hanrahan, *BL*,

* Kohtumenetluse keel: inglise.

[i] Käesoleval kohtuasjal on väljamõeldud nimi. See ei vasta ühegi menetlusosalise tegelikule nimele.

– MA, esindajad: S. Brittain, *BL*, M. Lynam, *SC*, *solicitor* C. Mulholland ja R. Munro, *SC*,

– Ungari valitsus, esindajad: Z. Biró-Tóth ja M. Z. Fehér,

– Ühendkuningriigi valitsus, esindaja: S. Fuller, keda abistasid *barristers* V. Ailes ja J. Pobjoy ning J. Eadie, *KC*,

– Euroopa Komisjon, esindajad: H. Leupold, F. Ronkes Agerbeek ja J. Vondung,

olles 27. juuni 2024. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

kohtuotsuse

1 Eelotsusetaotlus käsitleb ühelt poolt Euroopa Liidu ja Euroopa Aatomienergiaühenduse ning teiselt poolt Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi vahelise kaubandus- ja koostöölepingu (ELT 2021, L 149, lk 10; edaspidi „kaubandus- ja koostööleping“) tõlgendamist koostoimes Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artikli 49 lõikega 1 ja artikli 52 lõikega 3.

2 Taotlus on esitatud seoses Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi õigusasutuste poolt MA kohtu alla andmiseks tehtud nelja vahistamismääruse täitmisega Iirimaal.

Õiguslik raamistik

Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioon

3 4. novembril 1950 Roomas alla kirjutatud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni (edaspidi „EIÕK“) artikli 7 lõikes 1 on sätestatud:

„Kedagi ei või tunnistada süüdi kuriteos – teos või tegevusetuses, mis selle toimepanemise ajal kehtinud riigisisese või rahvusvahelise õiguse järgi ei olnud kuritegu. Samuti ei või kohaldada raskemat karistust kui kuriteo toimepanemise ajal ettenähtu.“

Liidu õigus

Raamotsus 2002/584/JSK

4 Nõukogu 13. juuni 2002. aasta raamotsuse 2002/584/JSK Euroopa vahistamismääruse ja liikmesriikidevahelise üleandmiskorra kohta (EÜT 2002, L 190, lk 1; ELT eriväljaanne 19/06, lk 34) põhjenduses 6 on märgitud:

„Käesolevas raamotsuses sätestatud Euroopa vahistamismäärus on esimene kindel meede kriminaalõiguse valdkonnas, millega kohaldatakse vastastikuse tunnustamise põhimõtet, mida Euroopa Ülemkogu nimetas õigusalase koostöö nurgakiviks.“

5 Kõnealuse raamotsuse artikli 1 lõige 1 sätestab:

„Euroopa vahistamismäärus on liikmesriigi väljaantud kohtuotsus, et teine liikmesriik võtaks tagaotsitava vahi alla ja annaks ta üle kriminaalmenetluse raames kohtu alla andmise või vabadusekaotuse või vabadust piirava julgeolekumeetme täitmiseks.“

Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi Euroopa Liidust ja Euroopa Aatomienergiaühendusest väljaastumise leping

6 Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi Euroopa Liidust ja Euroopa Aatomienergiaühendusest väljaastumise lepingu (ELT 2020, L 29, lk 7) artiklis 126 on sätestatud:

„Ülemineku- või rakendusperiood algab käesoleva lepingu jõustumise kuupäeval ja lõpeb 31. detsembril 2020.“

Kaubandus- ja koostööleping

7 Kaubandus- ja koostöölepingu põhjendus 23 on sõnastatud järgmiselt:

„ARVESTADES, et Ühendkuningriigi ja [Euroopa L]iidu vaheline koostöö, mis on seotud kuritegude tõkestamise, uurimise, avastamise ja nende eest vastutusele võtmisega ning kriminaalkaristuste täitmisele pööramisega, sealhulgas avalikku julgeolekut ähvardavate ohtude eest kaitsmisel ja nende ennetamisel, võimaldab tugevdada Ühendkuningriigi ja liidu julgeolekut.“

8 Kaubandus- ja koostöölepingu artiklis 1 on ette nähtud:

„Käesoleva lepinguga luuakse alus pooltevahelistele laiaulatuslikele suhetele heaolu ja heanaaberlikkuse alal, mida iseloomustavad tihedad ja rahumeelsed suhted ja mis põhinevad koostööl poolte sõltumatust ja suveräänsust austades.“

9 Kaubandus- ja koostöölepingu artikli 3 lõige 1 on sõnastatud järgmiselt:

„Pooled abistavad üksteist käesolevast lepingust ja selle lisalepingutest tulenevate ülesannete täitmisel täielikus vastastikuses austuses ja heas usus.“

10 Kaubandus- ja koostöölepingu artikli 522 lõikes 1 on sätestatud:

„Käesoleva osa eesmärk on näha ette ühelt poolt liikmesriikide ja liidu institutsioonide, organite ja asutuste ning teiselt poolt Ühendkuningriigi vahel õiguskaitse- ja õigusalane koostöö, mis on seotud kuritegude ennetamise, uurimise ja avastamise ja nende eest süüdistuse esitamisega ning rahapesu ja terrorismi rahastamise vältimisega ja selle vastu võitlemisega.“

11 Kaubandus- ja koostöölepingu artiklis 524 on ette nähtud:

„1. Käesoleva osaga ettenähtud koostöö põhineb poolte ja liikmesriikide pikaajalisel austusel demokraatia, õigusriigi põhimõtte ning põhiõiguste ja -vabaduste kaitse vastu, sealhulgas nagu on sätestatud inimõiguste ülddeklaratsioonis[, mille ÜRO Peaassamblee võttis vastu 10. detsembril 1948,] ja [EIÕKs], ning kõnealuse konventsiooni kohaste õiguste ja vabaduste siseriikliku teostamise tähtsaks pidamisel.

2. Ühegi käesoleva osa sättega ei muudeta kohustust austada põhiõigusi ja õiguspõhimõtteid, mis tulenevad eelkõige [EIÕKst] ning liidu ja selle liikmesriikide puhul [hartast].“

12 Kaubandus- ja koostöölepingu artiklis 596 on sätestatud:

„Käesoleva jaotise eesmärk on tagada, et ühelt poolt liikmesriikide ja teiselt poolt Ühendkuningriigi vaheline väljaandmissüsteem põhineb vahistamismäärusele tugineval loovutamismehhanismil, mis vastab käesoleva jaotise tingimustele.“

13 Kaubandus- ja koostöölepingu artikli 599 lõige 3 on sõnastatud järgmiselt:

„Kui artiklist 600, artikli 601 lõike 1 punktidest b–h, artiklist 602, artiklist 603 ja artiklist 604 ei tulene teisiti, ei keeldu riik täitmast vahistamismäärust, mis on tehtud seoses järgmise käitumisega, kui see käitumine on karistatav vabadusekaotuse või vabadust piirava julgeolekumeetmega, mille maksimaalne kestus on vähemalt 12 kuud:

a) sellise isiku käitumine, kes aitab kaasa ühele või mitmele 27. jaanuaril 1977 Strasbourgis sõlmitud terrorismi tõkestamise Euroopa konventsiooni artikli 1 ja artikli 2 kohaselt terroristliku teona käsitatavale kuriteole, mille paneb toime ühisel eesmärgil tegutsev rühm, […], või

b) terrorism, nagu see on määratletud 45. lisas.“

14 Kaubandus- ja koostöölepingu artiklites 600 ja 601 on loetletud vastavalt vahistamismääruse kohustusliku täitmata jätmise alused ja vahistamismääruse täitmata jätmise muud alused.

15 Kaubandus- ja koostöölepingu artikli 602 lõigetes 1 ja 2 on sätestatud:

„1. Vahistamismääruse täitmisest ei või keelduda põhjusel, et vahistamismäärust täitev riik võib pidada süütegu poliitiliseks süüteoks, poliitilise süüteoga seotud süüteoks või poliitilistel motiividel toime pandud süüteoks.

2. Ühendkuningriik ja liit oma liikmesriigi nimel võivad kumbki siiski teatada õiguskaitse- ja õigusalase koostöö erikomiteele, et lõiget 1 kohaldatakse üksnes seoses järgmisega:

a) terrorismi tõkestamise Euroopa konventsiooni artiklites 1 ja 2 osutatud süüteod;

b) kuritegeliku kokkuleppe sõlmimine või kuritegeliku ühenduse moodustamine, et panna toime üks või mitu terrorismi tõkestamise Euroopa konventsiooni artiklis 1 või artiklis 2 osutatud süütegu, juhul kui see kuritegeliku kokkuleppe sõlmimine või kuritegeliku ühenduse moodustamine vastab käesoleva lepingu artikli 599 lõikes 3 osutatud käitumise kirjeldusele, ning

c) terrorism, nagu see on määratletud lepingu 45. lisas.“

16 Kaubandus- ja koostöölepingu artikli 603 lõigetes 1 ja 2 on ette nähtud:

„1. Vahistamismääruse täitmisest ei või keelduda põhjusel, et tagaotsitav on vahistamismäärust täitva riigi kodanik.

2. Ühendkuningriik ja liit oma liikmesriigi nimel võivad kumbki teatada õiguskaitse- ja õigusalase koostöö erikomiteele, et selle riigi kodanikke ei loovutata või et tema kodanike loovutamine on lubatud ainult teatavatel kindlaksmääratud tingimustel. Teade esitatakse põhjustel, mis on seotud Ühendkuningriigi või selle riigi, kelle nimel teade on esitatud, siseriikliku õiguskorra aluspõhimõtete või tavadega. Sellisel juhul võib olenevalt vajadusest liit oma liikmesriigi nimel või Ühendkuningriik teatada õiguskaitse- ja õigusalase koostöö erikomiteele mõistliku aja jooksul pärast teiselt poolelt teate saamist, et olenevalt vajadusest liikmesriigi või Ühendkuningriigi vahistamismäärust täitev õigusasutus võib keelduda oma riigi kodanike loovutamisest kõnealusele riigile või et loovutamine on lubatud üksnes teatavatel kindlaksmääratud tingimustel.“

17 Kaubandus- ja koostöölepingu artikli 604 punktis c on sätestatud:

„Vahistamismäärust täitva õigusasutuse poolt vahistamismääruse täitmise suhtes võib rakendada järgmisi tagatisi:

[…]

c) kui on alust arvata, et tagaotsitava põhiõiguste kaitse satub reaalselt ohtu, võib vahistamismäärust täitev õigusasutus vajaduse korral nõuda enne, kui ta teeb vahistamismääruse täitmise kohta otsuse, lisatagatisi tagaotsitava kohtlemise kohta pärast tema loovutamist.“

18 Kaubandus- ja koostöölepingu artikli 613 lõikes 2 on täpsustatud:

„Kui vahistamismäärust täitev õigusasutus leiab, et vahistamismääruse teinud riigi edastatud teabest ei piisa loovutamisotsuse tegemiseks, küsib ta vajalikku lisateavet, mis tuleb kiiresti saata, eelkõige seoses artiklitega 597, 600–602, 604 ja 606, ning võib selle saamiseks kehtestada tähtaja […]“.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

19 Magistrates’ Courts of Northern Irelandi (Põhja-Iirimaa magistraadikohus, Ühendkuningriik) District Judge (ringkonnakohtunik) tegi MA suhtes neli vahistamismäärust seoses terrorismiga seotud süütegudega, mis väidetavalt pandi toime ajavahemikus 18.–20. juulini 2020 ja millest mõne eest võib mõista eluaegse vangistuse.

20 High Court (kõrge kohus, Iirimaa) otsustas 24. oktoobri 2022. aasta otsusega ning sama päeva ja 7. novembri 2022. aasta määrustega, et MA loovutatakse Ühendkuningriigile, ning keeldus andmast MA-le luba esitada apellatsioonkaebus Court of Appealile (apellatsioonikohus, Iirimaa).

21 Supreme Court (Iirimaa kõrgeim kohus), kes on eelotsusetaotluse esitanud kohus, andis 17. jaanuari 2023. aasta otsusega MA-le loa esitada High Courti (kõrge kohus) selle kohtuotsuse ja nende määruste peale kassatsioonkaebus.

22 MA väidab eelotsusetaotluse esitanud kohtus, et tema loovutamine Ühendkuningriigile oleks vastuolus süütegude ja karistuste seaduses sätestatuse põhimõttega.

23 Sellega seoses märgib see kohus, et kaubandus- ja koostööleping näeb ette Ühendkuningriigi ja liikmesriikide vahel kohaldatava loovutamismehhanismi. Arvestades selle mehhanismi ja raamotsusega 2002/584 loodud mehhanismi ning seda raamotsust rakendavate Iiri õigusnormide ja kaubandus- ja koostöölepingu identsust leiab ta, et vastavalt neile Iiri õigusnormidele ja kõnealusele raamotsusele tuleb Ühendkuningriiki käsitada nii, nagu oleks ta liikmesriik.

24 Nimetatud kohus täpsustab, et kui MA antakse Ühendkuningriigile üle ja kui talle mõistetakse vabadusekaotuslik karistus, siis reguleeriksid tema võimalikku õigust tingimisi vabastamisele Ühendkuningriigi õigusnormid, mis on vastu võetud pärast nende süütegude väidetavat toimepanemist, millega seoses on tema suhtes alustatud kriminaalmenetlust.

25 Nimelt muudeti Põhja-Iirimaal (Ühendkuningriik) tingimisi vabastamist lubavat korda alates 30. aprillist 2021. Enne seda muudatust oli teatavates terrorismiga seotud süütegudes süüdi mõistetud isikul õigus saada pärast poole karistuse kandmist automaatselt tingimisi vabaks. Nimetatud kuupäevast kohaldatava korra kohaselt peab sellise isiku tingimisi vabastamise kiitma heaks eriasutus ja vabastamine võib toimuda alles pärast seda, kui isik on kandnud ära kaks kolmandikku oma karistusest.

26 Sellega seoses märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et Euroopa Inimõiguste Kohus on lükanud tagasi argumendi, et karistuse lühendamise või vangistusest ennetähtaegse vabastamise korras tagasiulatuvalt tehtavad muudatused kujutavad endast EIÕK artikli 7 rikkumist. Samas leidis Euroopa Inimõiguste Kohus 21. oktoobri 2013. aasta kohtuotsuses Del Río Prada *vs.* Hispaania (CE:ECHR:2013:1021JUD004275009), et karistuse täideviimise käigus võetud meetmed võivad mõjutada karistuse ulatust. Põhikohtuasjas otsuse tegemiseks on seega oluline teha kindlaks, kas see kohtuotsus kujutab endast Euroopa Inimõiguste Kohtu varasema kohtupraktika muutmist.

27 Supreme Court of the United Kingdom (Ühendkuningriigi kõrgeim kohus) leidis 19. aprilli 2023. aasta kohtuotsuses, et uue tingimisi vabastamise korra kohaldamine alates 30. aprillist 2021 süütegude suhtes, mis on toime pandud enne selle korra jõustumist, ei ole EIÕK artikliga 7 vastuolus, kuna see kord muudab üksnes asjaomaste isikute vabadusekaotuslike karistuste täideviimise tingimusi, ilma et karistuste kestus pikeneks.

28 Selles kontekstis, võttes eelkõige arvesse Ühendkuningriigi kohtusüsteemi pakutavaid tagatisi seoses EIÕK kohaldamisega ja seda, et ei ole tõendatud mingit süsteemset puudust, mis viitaks EIÕKga tagatud õiguste tõenäolisele ilmselgele rikkumisele MA loovutamise korral, ning arvestades MA võimalust esitada Euroopa Inimõiguste Kohtule kaebus, lükkas eelotsusetaotluse esitanud kohus tagasi MA argumendi EIÕK artikli 7 rikkumise ohu kohta.

29 Eelotsusetaotluse esitanud kohtul on siiski tekkinud küsimus, kas sarnasele järeldusele on võimalik jõuda harta artikli 49 lõike 1 rikkumise ohu osas.

30 Sellega seoses märgib see kohus, et kuivõrd harta artikli 49 lõige 1 vastab EIÕK artikli 7 lõikele 1, tuleb harta artikli 52 lõike 3 kohaselt omistada nendele kahele sättele põhimõtteliselt sama ulatus. Seega võib olla võimalik, et ilma täiendava kontrollita tuginetakse EIÕK artikli 7 lõiget 1 puudutavatele põhjendustele.

31 Euroopa Kohus ei ole siiski veel võtnud seisukohta selle kohta, milline on harta artikli 49 mõju seoses tingimisi vabastamist käsitlevate riigisiseste õigusnormide muutmisega.

32 Kuna vahistamismäärust täitev riik on kohustatud tagaotsitava isiku üle andma, tuleks ka hinnata, kas see riik on pädev otsustama argumendi üle, mille kohaselt on karistusi reguleerivad sätted, mida tõenäoliselt kohaldatakse vahistamismääruse teinud riigis, harta artikli 49 lõikega 1 vastuolus, kui vahistamismääruse teinud riik ei ole kohustatud hartat järgima ja Euroopa Kohus on kehtestanud ranged nõuded seoses vahistamismääruse teinud liikmesriigis põhiõiguste rikkumise ohu arvestamisega.

33 Seetõttu leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et ta peab küsima Euroopa Kohtult, milliseid kriteeriume vahistamismäärust täitev õigusasutus peaks kohaldama, et hinnata karistuste seaduses sätestatuse põhimõtte rikkumise võimalikku ohtu olukorras, kus loovutamine ei ole välistatud ei riigi põhiseaduse ega EIÕK alusel.

34 Neil asjaoludel otsustas Supreme Court (kõrgeim kohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas juhul, kui [kaubandus- ja koostöölepingu] alusel taotletakse isiku loovutamist tema vastutusele võtmiseks terroriaktide eest ja ta soovib seda loovutamist vastustada, väites, et sellega rikutaks [EIÕK] artiklit 7 ja [harta] artikli 49 lõiget [1], kuna on kehtestatud seadusandlik akt, millega muudeti seda, milline karistuse osa tuleb kanda vangistuses, ja tingimisi vabastamise korda ning mis võeti vastu pärast kuupäeva, mil pandi toime väidetav süütegu, mille tõttu loovutamist taotletakse, ning kui:

i) taotluse esitanud riik (käesoleval juhul Ühendkuningriik) on EIÕK osalisriik ning rakendab EIÕKd oma riigisiseses õiguses […];

ii) Ühendkuningriigi kohtud […] on otsustanud, et kõnealuste meetmete kohaldamine kinnipeetavate suhtes, kes juba kannavad kohtu mõistetud karistust, on [EIÕKga] kooskõlas;

iii) igal isikul, sealhulgas loovutataval isikul, on õigus esitada kaebus Euroopa Inimõiguste Kohtule;

iv) ei ole alust arvata, et taotluse esitanud riik ei täida Euroopa Inimõiguste Kohtu otsust;

v) Supreme Court (kõrgeim kohus) ei pea seetõttu tõendatuks, et loovutamisega kaasneb tegelik [EIÕK] artikli 7 või [riigi] põhiseaduse rikkumise oht;

vi) ei ole väidetud, et loovutamine on vastuolus harta artikliga 19;

vii) kohtumenetluse ega karistuse mõistmise menetluse suhtes ei ole kohaldatav harta artikkel 49;

viii) ei ole väidetud, et on alust arvata, et [EIÕK] artikli 7 ja harta artikli 49 kohaldamisel esineb olulisi erinevusi,

on ELTL artikli 267 kolmandas lõigus osutatud kohtul, kelle otsuste peale ei saa edasi kaevata, võttes arvesse harta artikli 52 lõiget 3 ning usalduskohustust liikmesriikide ja nende riikide vahel, kes on kohustatud loovutamise [raamotsuse 2002/584] sätete [ning] kaubandus- ja koostöölepingu alusel läbi viima, õigus järeldada, et isik, kelle loovutamist taotletakse, ei ole tõendanud tegelikku ohtu, et tema loovutamisega rikutaks harta artikli 49 lõiget [1], või on see kohus kohustatud asja edasi uurima, ning kui ta on kohustatud seda tegema, siis milline on selle uurimise laad ja ulatus?“

Menetlus Euroopa Kohtus

35 Euroopa Kohtu president otsustas 22. aprilli 2024. aasta kohtumäärusega Alchaster (C-202/24, EU:C:2024:343) kohaldada eelotsuse kiirendatud menetlust vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 105 lõikele 1.

Eelotsuse küsimuse analüüs

36 Kõigepealt olgu märgitud, et kuna eelotsusetaotluse esitanud kohus viitab nii eelotsusetaotluse põhjendustes kui ka oma küsimuse sõnastuses raamotsusele 2002/584, siis tuleb meenutada, et – nagu rõhutas kohtujurist oma ettepaneku punktis 33 – raamotsuse artikli 1 lõikest 1 tuleneb, et raamotsuse kohaldamisala piirdub liikmesriikide tehtud Euroopa vahistamismääruste täitmisega. Järelikult ei reguleeri kõnealune raamotsus selliste vahistamismääruste täitmist, nagu on põhikohtuasjas käsitletavad vahistamismäärused, mille on teinud Ühendkuningriik pärast seda, kui 31. detsembril 2020 möödus üleminekuaeg vastavalt Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi Euroopa Liidust ja Euroopa Aatomienergiaühendusest väljaastumise lepingu artiklile 126.

37 Seega tuleb asuda seisukohale, et oma küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas kaubandus- ja koostöölepingut tuleb koostoimes harta artikli 49 lõikega 1 tõlgendada nii, et vahistamismäärust täitev õigusasutus peab – juhul, kui isik, kelle suhtes on selle lepingu alusel tehtud vahistamismäärus, väidab, et Ühendkuningriigile loovutamise korral esineb artikli 49 lõike 1 rikkumise oht, sest selle isiku jaoks ebasoodsalt on muudetud tingimisi vabastamise tingimusi, kusjuures see muudatus tehti pärast selle süüteo väidetavat toimepanemist, milles seda isikut süüdistatakse – enne selle vahistamismääruse täitmise kohta otsuse tegemist hindama selle ohu olemasolu olukorras, kus see õigusasutus on juba välistanud EIÕK artikli 7 rikkumise ohu, tuginedes tagatistele, mida Ühendkuningriik pakub üldiselt EIÕK järgimise kohta, ja sama isiku võimalusele esitada kaebus Euroopa Inimõiguste Kohtule.

38 Kuigi eelotsusetaotluse esitanud kohus ei ole oma küsimuses formaalselt viidanud ühelegi kaubandus- ja koostöölepingu konkreetsele sättele, ei takista see asjaolu siiski Euroopa Kohut esitamast talle kõiki liidu õiguse tõlgendamise juhiseid, mis võivad olla tarvilikud eelotsusetaotluse esitanud kohtu menetluses oleva kohtuasja lahendamisel, olenemata sellest, kas see kohus on neile oma küsimustes viidanud või mitte (vt analoogia alusel 18. aprilli 2023. aasta kohtuotsus E. D. L. (keeldumine haiguse tõttu), C-699/21, EU:C:2023:295, punkt 29).

39 Kaubandus- ja koostöölepingu artiklis 1 on sätestatud, et selle lepinguga luuakse alus liidu ja Ühendkuningriigi laiaulatuslikele suhetele heaolu ja heanaaberlikkuse alal, mida iseloomustavad tihedad ja rahumeelsed suhted ja mis põhinevad koostööl poolte sõltumatust ja suveräänsust austades.

40 Nagu nähtub kaubandus- ja koostöölepingu põhjendusest 23, on lepingu eesmärk eelkõige tugevdada liidu ja Ühendkuningriigi julgeolekut, võimaldades koostööd kuritegude tõkestamisel, uurimisel, avastamisel ja nende eest vastutusele võtmisel ning kriminaalkaristuste täitmisele pööramisel, sealhulgas avalikku julgeolekut ähvardavate ohtude eest kaitsmisel ja nende ennetamisel.

41 Seda konkreetset eesmärki, mis on hõlmatud kaubandus- ja koostöölepingu artiklis 1 sätestatud üldise eesmärgiga (vt selle kohta 16. novembri 2021. aasta kohtuotsus Governor of Cloverhill Prison jt, C-479/21 PPU, EU:C:2021:929, punkt 67), rakendatakse selle lepingu kolmandas osas, nagu on märgitud lepingu artikli 522 lõikes 1.

42 Mis puudutab kõnealuse kolmanda osa kohaldamise üldtingimusi, siis näeb kaubandus- ja koostöölepingu artikli 524 lõige 1 ette, et kolmanda osaga ettenähtud koostöö põhineb liidu, Ühendkuningriigi ja liikmesriikide pikaajalisel austusel demokraatia, õigusriigi põhimõtte ning põhiõiguste ja -vabaduste kaitse vastu, nagu on eeskätt sätestatud inimõiguste ülddeklaratsioonis ja EIÕKs, ning EIÕK-kohaste õiguste ja vabaduste riigisisese teostamise tähtsaks pidamisel.

43 Selle koostöö raames on sama kolmanda osa VII jaotise eesmärk kaubandus- ja koostöölepingu artikli 596 sõnastuse kohaselt tagada, et ühelt poolt liikmesriikide ja teiselt poolt Ühendkuningriigi vaheline väljaandmissüsteem põhineb vahistamismäärusele tugineval loovutamismehhanismil, mis vastab selle jaotise tingimustele.

44 Kaubandus- ja koostöölepingu artiklites 600 ja 601 on sätestatud juhud, mil selle lepingu alusel tehtud vahistamismääruse täitmisest peab keelduma või võib keelduda.

45 Lisaks on kaubandus- ja koostöölepingu artiklites 602 ja 603 ette nähtud reeglid seoses vastavalt poliitiliste süütegude erandi ja kodakondsuse erandiga, samas kui lepingu artiklis 604 on kindlaks määratud tagatised, mille vahistamismääruse teinud riik peab teatavatel juhtudel andma.

46 Kuigi ükski kaubandus- ja koostöölepingu säte ei näe sõnaselgelt ette, et liikmesriigid on kohustatud Ühendkuningriigi poolt selle lepingu alusel tehtud vahistamismääruse täitma, tuleneb nimetatud lepingu kolmanda osa VII jaotise ülesehitusest ja eelkõige sama lepingu artiklite 600–604 funktsioonist, et – nagu rõhutas kohtujurist oma ettepaneku punktis 69 – liikmesriik võib keelduda sellise vahistamismääruse täitmisest üksnes kaubandus- ja koostöölepingust tulenevatel põhjustel (vt analoogia alusel 14. septembri 2023. aasta kohtuotsus Sofiyska gradska prokuratura (järjestikused vahistamismäärused), C-71/21, EU:C:2023:668, punkt 48).

47 Mis puudutab konkreetsemalt sellist olukorda, nagu on kõne all põhikohtuasjas, siis näeb kaubandus- ja koostöölepingu artikli 599 lõige 3 pealegi konkreetselt ette, et kui selle lepingu artiklist 600, artikli 601 lõike 1 punktidest b–h ning artiklitest 602–604 ei tulene teisiti, ei keeldu riik täitmast vahistamismäärust, mis on muu hulgas tehtud seoses terrorismiga, kui kõnealused süüteod on karistatavad vabadusekaotuse või vabadust piirava julgeolekumeetmega, mille maksimaalne kestus on vähemalt 12 kuud.

48 Kuigi eeltoodust tuleneb, et vahistamismäärust täitev õigusasutus on põhimõtteliselt kohustatud täitma sellise vahistamismääruse, nagu on kõne all põhikohtuasjas, on kaubandus- ja koostöölepingu artikli 524 lõikes 2 siiski täpsustatud, et ühegi selle lepingu kolmanda osa sättega ei muudeta kohustust austada põhiõigusi ja õiguspõhimõtteid, mis tulenevad eelkõige EIÕKst ning liidu ja selle liikmesriikide puhul hartast.

49 Artikli 524 lõikes 2 meelde tuletatud kohustus järgida hartat kehtib liikmesriikidele isiku Ühendkuningriigile loovutamise üle otsustamisel, kuna otsus sellise loovutamise kohta kujutab endast liidu õiguse kohaldamist harta artikli 51 lõike 1 tähenduses. Liikmesriikide vahistamismäärust täitvad õigusasutused on seega kohustatud selle otsuse tegemisel tagama, et isiku puhul, kelle suhtes on kaubandus- ja koostöölepingu alusel tehtud vahistamismäärus,

järgitaks hartas tunnustatud põhiõigusi, ilma et selles osas oleks tähtis asjaolu, et harta ei ole Ühendkuningriigi suhtes kohaldatav (vt analoogia alusel 6. septembri 2016. aasta kohtuotsus Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, punktid 52 ja 53).

50 Nende õiguste hulka kuuluvad eelkõige õigused, mis tulenevad harta artikli 49 lõikest 1, milles on muu hulgas sätestatud, et ei või kohaldada raskemat karistust kui kuriteo toimepanemise ajal ettenähtu.

51 Järelikult võib vahistamismäärust täitev õigusasutus nende õiguste rikkumise ohu olemasolu korral pärast asjakohast kontrollimist loobuda kaubandus- ja koostöölepingu alusel tehtud vahistamismääruse täitmisest (vt analoogia alusel 25. juuli 2018. aasta kohtuotsus Minister for Justice and Equality (kohtusüsteemi puudused), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, punkt 59; 31. jaanuari 2023. aasta kohtuotsus Puig Gordi jt, C-158/21, EU:C:2023:57, punkt 72, ning 21. detsembri 2023. aasta kohtuotsus GN (lapse parimatel huvidel põhinev keeldumise alus), C-261/22, EU:C:2023:1017, punkt 43).

52 Mis puudutab sellise kontrolli korda, siis tuleneb raamotsust 2002/584 käsitlevast Euroopa Kohtu praktikast, et harta artiklitega 4, 7, 24 ja 47 tagatud põhiõiguste rikkumise ohu olemasolu tuleb Euroopa vahistamismääruse täitmise menetluses hinnata kahes eraldiseisvas etapis toimuva kontrolli raames, kusjuures neid etappe ei saa omavahel segi ajada, sest nende käigus viiakse analüüs läbi erinevate kriteeriumide alusel, ja need tuleb läbi viia üksteise järel (vt selle kohta 5. aprilli 2016. aasta kohtuotsus Aranyosi ja Căldăraru, C-404/15 ja C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, punktid 89–94; 25. juuli 2018. aasta kohtuotsus Minister for Justice and Equality (kohtusüsteemi puudused), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, punktid 60, 61 ja 68; 18. aprilli 2023. aasta kohtuotsus E. D. L. (keeldumine haiguse tõttu), C-699/21, EU:C:2023:295, punkt 55, ning 21. detsembri 2023. aasta kohtuotsus GN (lapse parimatel huvidel põhinev keeldumise alus), C-261/22, EU:C:2023:1017, punkt 46 ja seal viidatud kohtupraktika).

53 Selleks peab õigusasutus esimeses etapis kindlaks tegema, kas on objektiivseid, usaldusväärseid, täpseid ja nõuetekohaselt ajakohastatud andmeid, mis tõendavad tegelikku ohtu, et vahistamismääruse teinud liikmesriigis rikutakse ühte neist põhiõigustest kas süsteemsete või üldiste puuduste tõttu või puuduste tõttu, mis puudutavad konkreetsemalt objektiivselt tuvastatavat isikute rühma (vt selle kohta 5. aprilli 2016. aasta kohtuotsus Aranyosi ja Căldăraru, C-404/15 ja C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, punkt 89; 31. jaanuari 2023. aasta kohtuotsus Puig Gordi jt, C-158/21, EU:C:2023:57, punkt 102, ning 21. detsembri 2023. aasta kohtuotsus GN (lapse parimatel huvidel põhinev keeldumise alus), C-261/22, EU:C:2023:1017, punkt 47).

54 Teises etapis peab vahistamismäärust täitev õigusasutus konkreetselt ja täpselt kontrollima, mil määral võivad käesoleva kohtuotsuse eelmises punktis nimetatud kontrolli esimeses etapis tuvastatud puudused mõjutada isikut, kelle suhtes on tehtud Euroopa vahistamismäärus, ning kas selle isiku isiklikku olukorda arvestades on piisavalt alust arvata, et teda ähvardab tegelik oht, et neid põhiõigusi rikutakse tema üleandmise korral vahistamismääruse teinud liikmesriigile (vt selle kohta 5. aprilli 2016. aasta kohtuotsus Aranyosi ja Căldăraru, C-404/15 ja C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, punkt 94; 31. jaanuari 2023. aasta kohtuotsus Puig Gordi jt, C-158/21, EU:C:2023:57, punkt 106, ning 21. detsembri 2023. aasta kohtuotsus GN (lapse parimatel huvidel põhinev keeldumise alus), C-261/22, EU:C:2023:1017, punkt 48).

55 Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 76 sisuliselt märkis, ei saa sellise kaheetapilise kontrolli nõuet siiski üle kanda kaubandus- ja koostöölepingu alusel tehtud vahistamismääruse täitmise menetluses harta artikli 49 lõike 1 rikkumise ohu hindamisele.

56 Nimelt põhineb süüdimõistetute või kahtlustatavate isikute üleandmise lihtsustatud ja tõhus süsteem, mis on kehtestatud raamotsusega 2002/584, suurel liikmesriikidevahelisel usaldusel ja vastastikuse tunnustamise põhimõttel, mis raamotsuse põhjenduse 6 kohaselt kujutab endast kriminaalasjades tehtava liikmesriikide õigusalase koostöö nurgakivi (vt selle kohta 25. juuli 2018. aasta kohtuotsus Minister for Justice and Equality (kohtusüsteemi puudused), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, punktid 40 ja 41, ning 21. detsembri 2023. aasta kohtuotsus GN (lapse parimatel huvidel põhinev keeldumise alus), C-261/22, EU:C:2023:1017, punktid 35 ja 36).

57 Vastastikuse usalduse põhimõtte kohaselt on iga liikmesriik kohustatud vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala osas eeldama – välja arvatud juhul, kui esineb erandlikke asjaolusid –, et kõik ülejäänud liikmesriigid järgivad liidu õigust ja eriti liidu õiguses tunnustatud põhiõigusi (vt selle kohta 18. detsembri 2014. aasta arvamus 2/13 (liidu ühinemine EIÕKga), EU:C:2014:2454, punkt 191, ja 31. jaanuari 2023. aasta kohtuotsus Puig Gordi jt, C-158/21, EU:C:2023:57, punkt 93).

58 Seega võivad liikmesriigid liidu õiguse rakendamisel olla sama õiguse alusel kohustatud eeldama, et teised liikmesriigid järgivad põhiõigusi, mistõttu neil puudub nii võimalus nõuda teiselt liikmesriigilt põhiõiguste riigisisest kaitset kõrgemal tasemel, kui on tagatud liidu õigusega, kui ka võimalus kontrollida – välja arvatud erandjuhtudel –, kas see teine liikmesriik on tegelikult konkreetsel juhul järginud liidus tagatud põhiõigusi (vt selle kohta 18. detsembri 2014. aasta arvamus 2/13 (liidu ühinemine EIÕKga), EU:C:2014:2454, punkt 192, ja 31. jaanuari 2023. aasta kohtuotsus Puig Gordi jt, C-158/21, EU:C:2023:57, punkt 94).

59 Selles kontekstis on kohustuse tuvastada selliste puuduste olemasolu, nagu on osutatud käesoleva kohtuotsuse punktis 53 – enne, kui saab konkreetselt ja täpselt kontrollida, kas isikut, kelle suhtes on tehtud Euroopa vahistamismäärus, ähvardab põhiõiguse rikkumise tegelik oht –, eesmärk just vältida seda, et sellist kontrolli ei saaks läbi viia väljaspool erandjuhtusid, ning see on seega vastastikuse usalduse põhimõttest tuleneva eelduse, et vahistamismääruse teinud liikmesriik austab põhiõigusi, tagajärg (vt selle kohta 31. jaanuari 2023. aasta kohtuotsus Puig Gordi jt, C-158/21, EU:C:2023:57, punktid 114–116).

60 Selle kohustuse järgimine võimaldab eelkõige tagada vahistamismääruse teinud liikmesriigi ja vahistamismäärust täitva liikmesriigi vahel seoses põhiõiguste nõuete järgmisega vastutuse jaotuse, mis tuleneb Euroopa vahistamismääruse mehhanismi toimimise aluseks olevate vastastikuse usalduse ja vastastikuse tunnustamise põhimõtete täielikust kohaldamisest (vt selle kohta 22. veebruari 2022. aasta kohtuotsus Openbaar Ministerie (vahistamismääruse teinud liikmesriigis seaduse alusel moodustatud kohus), C-562/21 PPU ja C-563/21 PPU, EU:C:2022:100, punkt 46; 31. jaanuari 2023. aasta kohtuotsus Puig Gordi jt, C-158/21, EU:C:2023:57, punktid 72 ja 96, ning 21. detsembri 2023. aasta kohtuotsus GN (lapse parimatel huvidel põhinev keeldumise alus), C-261/22, EU:C:2023:1017, punkt 43).

61 Vastastikuse usalduse põhimõte iseloomustab aga konkreetselt liikmesriikidevahelisi suhteid.

62 See põhimõte tugineb põhieeldusele, et igal liikmesriigil on kõikide teiste liikmesriikidega – ja ta ühtlasi tunnistab, et neil on temaga – teatud hulk ühiseid väärtusi, millel liit rajaneb, nagu on täpsustatud ELL artiklis 2 (vt selle kohta 18. detsembri 2014. aasta arvamus 2/13 (liidu ühinemine EIÕKga), EU:C:2014:2454, punkt 168).

63 Lisaks on see põhimõte liidu ja selle liikmesriikide jaoks väga oluline, kuna see võimaldab luua ja säilitada Euroopa sisepiirideta ala (vt selle kohta 18. detsembri 2014. aasta arvamus 2/13 (liidu ühinemine EIÕKga), EU:C:2014:2454, punkt 191).

64 Euroopa Kohus on lisaks täpsustanud, et see, kui võimalust kontrollida, kas teine liikmesriik on konkreetsel juhul tegelikult järginud hartas tunnustatud põhiõigusi, piiratakse erandjuhtudega, on seotud liidu olemusega ja aitab kaasa liidu aluseks olevale tasakaalule (vt selle kohta 18. detsembri 2014. aasta arvamus 2/13 (liidu ühinemine EIÕKga), EU:C:2014:2454, punktid 193 ja 194).

65 Mõistagi ei ole välistatud, et rahvusvaheline leping võib tekitada suure usalduse liikmesriikide ja teatavate kolmandate riikide vahel.

66 Euroopa Kohus on seega leidnud, et see on nii liikmesriikide ja Norra Kuningriigi vaheliste suhete puhul (vt selle kohta 14. septembri 2023. aasta kohtuotsus Sofiyska gradska prokuratura (järjestikused vahistamismäärused), C-71/21, EU:C:2023:668, punktid 32 ja 39).

67 Kõnealune kolmas riik on siiski erilises olukorras, kuna tal on liiduga eesõiguslikud suhted, mis ületavad majandus- ja kaubanduskoostöö raamistikku, sest ta on Euroopa Majanduspiirkonna lepingu osaline, osaleb Euroopa ühises varjupaigasüsteemis, rakendab ja kohaldab Schengeni *acquis*'d ning on liiduga sõlminud Euroopa Liidu liikmesriikide ning Islandi ja Norra vahelist üleandmismenetlust käsitleva lepingu, mis jõustus 1. novembril 2019 (vt selle kohta 17. märtsi 2021. aasta kohtuotsus JR (vahistamismäärus – süüdimõistev kohtuotsus, mis on tehtud EMP lepingu osaliseks olevas kolmandas riigis), C-488/19, EU:C:2021:206, punkt 60).

68 Lisaks rõhutas Euroopa Kohus ühelt poolt, et viimati nimetatud lepingu preambulis väljendasid lepinguosalised vastastikust usaldust üksteise kohtusüsteemide struktuuri ja toimimise suhtes ning üksteise võime suhtes tagada õiglane kohtumõistmine, ning teiselt poolt, et kõnealuse lepingu sätted on väga sarnased raamotsuse 2002/584 vastavate sätetega (vt selle kohta 2. aprilli 2020. aasta kohtuotsus Ruska Federacija, C-897/19 PPU, EU:C:2020:262, punktid 73 ja 74).

69 Käesoleva kohtuotsuse punktis 66 nimetatud kaalutlust, mis põhineb liidu ja teatavate EMP liikmesriikide vahelistel erisuhetel, ei saa siiski laiendada kõikidele kolmandatele riikidele.

70 Mis puudutab konkreetsemalt kaubandus- ja koostöölepinguga kehtestatud korda, siis tuleb kõigepealt tõdeda, et see leping ei loo liidu ja Ühendkuningriigi vahel nii privilegeeritud suhteid nagu need, mida on kirjeldatud käesoleva kohtuotsuse punktides 67 ja 68 viidatud kohtupraktikas. Eelkõige ei kuulu Ühendkuningriik Euroopa sisepiirideta alasse, mille ülesehitamist võimaldab muu hulgas vastastikuse usalduse põhimõte.

71 Järgmiseks, kuigi kaubandus- ja koostöölepingu artikli 524 lõike 1 sõnastusest, mida on mainitud käesoleva kohtuotsuse punktis 42, nähtub, et Ühendkuningriigi ja liikmesriikide koostöö põhineb pikaajalisel austusel põhiõiguste ja -vabaduste kaitse vastu, ei ole seda koostööd esitatud nii, nagu see põhineks asjaomaste riikide vahel sellise vastastikuse usalduse säilitamisel, mis eksisteeris enne Ühendkuningriigi liidust lahkumist 31. jaanuaril 2020.

72 Lõpuks on kaubandus- ja koostöölepingu sätete, mis käsitlevad selle lepinguga loodud loovutamismehhanismi, ja raamotsuse 2002/584 vastavate sätete vahel olulised erinevused.

73 Sellega seoses tuleb eelkõige rõhutada, et raamotsus ei sisalda süütegude poliitilist laadi või tagaotsitava kodakondsust puudutavaid erandeid, mis võimaldaksid teha Euroopa vahistamismääruste täitmisest erandeid olukordades, mis oleksid võrreldavad kaubandus- ja koostöölepingu artikli 602 lõikes 2 ja artikli 603 lõikes 2 nimetatud olukordadega. Sellised erandid näitlikustavad aga selle lepingu poolte vahelise usalduse piire.

74 Samamoodi ei ole kõnealuses raamotsuses võrreldavat sätet kaubandus- ja koostöölepingu artikli 604 punktiga c, milles on selgelt ette nähtud, et kui on alust arvata, et tagaotsitava mis tahes põhiõiguse või põhiõiguste kaitse satub reaalselt ohtu, võib vahistamismäärust täitev õigusasutus vajaduse korral nõuda enne, kui ta teeb vahistamismääruse täitmise kohta otsuse, lisatagatisi tagaotsitava kohtlemise kohta pärast tema loovutamist.

75 Artikli 604 punkt c võimaldab seega taotleda täiendavaid tagatisi, et hajutada kahtlusi põhiõiguste järgimise kohta vahistamismääruse teinud riigis, mida ei saa välistada Ühendkuningriigi ja liikmesriikide vahelise usalduse alusel, ilma et selle mehhanismi rakendamine sõltuks sellest, kas eelnevalt on tuvastatud süsteemsed või üldised puudused või puudused, mis puudutavad konkreetsemalt objektiivselt tuvastatavat isikute rühma.

76 On tõsi, et kaubandus- ja koostöölepingu artikli 604 punktis c ei ole sõnaselgelt ette nähtud, et vahistamismäärust täitev õigusasutus võib jätta vahistamismääruse täitmata juhul, kui talle ei ole antud täiendavaid tagatisi või kui saadud täiendavad tagatised ei ole piisavad, et välistada põhjused, mille tõttu ta esialgu arvas, et tagaotsitava põhiõiguste kaitse on tegelikult ohus.

77 Siiski võtaks selle sätte teistsugune tõlgendus selles ette nähtud mehhanismilt igasuguse soovitava toime.

78 Sellest tuleneb, et vahistamismäärust täitev õigusasutus, kes peab tegema otsuse kaubandus- ja koostöölepingu alusel tehtud vahistamismääruse kohta, ei saa anda korraldust tagaotsitava loovutamiseks, kui ta leiab pärast selle isiku olukorra konkreetset ja täpset hindamist, et on alust arvata, et selle isiku põhiõiguste kaitse oleks Ühendkuningriigile loovutamise korral tegelikult ohus.

79 Seega, kui isik, kelle suhtes on kaubandus- ja koostöölepingu alusel tehtud vahistamismäärus, väidab selles vahistamismäärust täitvas õigusasutuses, et tema Ühendkuningriigile loovutamise korral esineb harta artikli 49 lõike 1 rikkumise oht, ei saa vahistamismäärust täitev õigusasutus, rikkumata selle lepingu artikli 524 lõikes 2 sätestatud kohustust austada põhiõigusi, anda loovutamise korraldust, ilma et ta oleks käesoleva kohtuotsuse punkti 51 kohase analüüsi tulemusel konkreetselt kindlaks teinud, kas on alust arvata, et selle isiku puhul esineb niisuguse rikkumise tegelik oht.

80 Selle kindlaksmääramiseks tuleb esiteks rõhutada, et kuigi pelgalt deklaratsioonide olemasolust ja põhimõtteliselt põhiõiguste järgimist tagavate rahvusvaheliste lepingute heakskiitmisest ei piisa, et tagada sobiv kaitse põhiõiguste ja -vabaduste rikkumise ohu eest (vt selle kohta 6. septembri 2016. aasta kohtuotsus Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, punkt 57), peab vahistamismäärust täitev õigusasutus siiski arvestama sellega, et Ühendkuningriik on pikka aega kaitsnud isikute põhiõigusi ja -vabadusi, nagu need on eelkõige sõnastatud inimõiguste ülddeklaratsioonis ja EIÕKs, mida on sõnaselgelt meelde tuletatud kaubandus- ja koostöölepingu artikli 524 lõikes 1, ning võtma arvesse Ühendkuningriigi õiguses ette nähtud ja rakendatud sätteid, et tagada EIÕKs sätestatud põhiõiguste järgimine (vt analoogia alusel 19. septembri 2018. aasta kohtuotsus RO, C-327/18 PPU, EU:C:2018:733, punkt 52).

81 Siiski ei saa asjaolu, et vahistamismäärust täitev õigusasutus on juba välistanud EIÕK artikli 7 rikkumise ohu, tuginedes tagatistele, mida Ühendkuningriik pakub üldiselt EIÕK järgimise osas, ja tagaotsitava võimalusele esitada kaebus Euroopa Inimõiguste Kohtule, olla ainsana otsustav.

82 Nimelt tuleneb käesoleva kohtuotsuse punktist 78, et kaubandus- ja koostöölepingu artikli 524 lõige 2 ja artikli 604 punkt c koostoimes harta artikli 49 lõikega 1 panevad vahistamismäärust täitvale õigusasutusele kohustuse analüüsida kõiki asjakohaseid tegureid, et hinnata tagaotsitava prognoositavat olukorda tema Ühendkuningriigile loovutamise korral, mis eeldab erinevalt käesoleva kohtuotsuse punktides 52–54 viidatud kaheetapilisest analüüsist, et samal ajal tuleb arvesse võtta selles riigis üldiselt kehtivaid reegleid ja praktikat, ning juhul kui ei kohaldata vastastikuse usalduse ja vastastikuse tunnustamise põhimõtteid, ka selle isiku konkreetse olukorra eripärasid.

83 Järelikult, nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktides 78 ja 79, peab vahistamismäärust täitev õigusasutus viima läbi autonoomse hindamise harta sätete seisukohast, ilma et ta saaks piirduda käesoleva kohtuotsuse punktis 27 viidatud Supreme Court of the United Kingdomi (Ühendkuningriigi kõrgeim kohus) praktika või selle riigi kohtusüsteemi pakutavate üldiste tagatistega, millele on viidatud käesoleva kohtuotsuse punktis 28.

84 Sellega seoses peab võimalik tuvastamine, et asjaomase isiku loovutamise korral Ühendkuningriigile esineb tegelik harta artikli 49 lõike 1 rikkumise oht, põhinema piisavatel faktilistel asjaoludel (vt analoogia alusel 22. veebruari 2022. aasta kohtuotsus Openbaar Ministerie (vahistamismääruse teinud liikmesriigis seaduse alusel moodustatud kohus), C-562/21 PPU ja C-563/21 PPU, EU:C:2022:100, punktid 60 ja 61).

85 Seega võib vahistamismäärust täitev õigusasutus keelduda vahistamismääruse täitmisest kaubandus- ja koostöölepingu artikli 524 lõike 2 ja artikli 604 punkti c alusel koostoimes harta artikli 49 lõikega 1 üksnes juhul, kui tal on tagaotsitava isiku konkreetset olukorda arvestades objektiivsed, usaldusväärsed, täpsed ja nõuetekohaselt ajakohastatud andmed, mis annavad alust arvata, et esineb tegelik artikli 49 lõike 1 rikkumise oht (vt analoogia alusel 6. septembri 2016. aasta kohtuotsus Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, punkt 59, ja 19. septembri 2018. aasta kohtuotsus RO, C-327/18 PPU, EU:C:2018:733, punkt 61).

86 Teiseks peab vahistamismäärust täitev õigusasutus selle hindamisel, kas esineb harta artikli 49 lõike 1 rikkumise oht, vastavalt kaubandus- ja koostöölepingu artikli 3 lõikes 1 sätestatud heas usus vastastikuse abistamise kohustusele kasutama täiel määral selles lepingus ette nähtud vahendeid, et soodustada tema ja vahistamismääruse teinud õigusasutuse vahelist koostööd.

87 Sellega seoses näeb ühelt poolt kaubandus- ja koostöölepingu artikli 613 lõige 2 ette, et kui vahistamismäärust täitev õigusasutus leiab, et vahistamismääruse teinud riigi edastatud teabest ei piisa loovutamisotsuse tegemiseks, palub ta kiiresti saata vajalikku lisateavet, eelkõige seoses kaubandus- ja koostöölepingu artikliga 604.

88 See õigusasutus on seega kohustatud taotlema kiiremas korras mis tahes täiendava teabe esitamist, mida ta peab vajalikuks, et teha otsus sellise isiku loovutamise kohta, kelle suhtes on kaubandus- ja koostöölepingu alusel tehtud vahistamismäärus.

89 Seega, kuivõrd harta artikli 49 lõike 1 rikkumise tõsise ohu tuvastamine põhineb tingimata vahistamismääruse teinud riigi õiguse analüüsil, siis ei saa vahistamismäärust täitev õigusasutus – välja arvatud juhul, kui ta eirab kaubandus- ja koostöölepingu artikli 3 lõikes 1 sätestatud heas

usus vastastikuse abistamise kohustust – teha seda ilma, et ta oleks vahistamismääruse teinud õigusasutuselt enne küsinud teavet selle õiguse normide ja viisi kohta, kuidas neid norme võidakse kohaldada tagaotsitava konkreetse olukorra suhtes.

90 Teiselt poolt, vastavalt kaubandus- ja koostöölepingu artikli 604 punktile c peab vahistamismäärust täitev õigusasutus taotlema täiendavate tagatiste andmist, kui ta leiab, et on alust arvata, et esineb tegelik harta artikli 49 lõike 1 rikkumise oht.

91 Seega võib vahistamismäärust täitev õigusasutus keelduda kaubandus- ja koostöölepingu alusel tehtud vahistamismääruse täitmisest põhjusel, et esineb selline oht, üksnes juhul, kui vahistamismäärust täitev õigusasutus on palunud täiendavaid tagatisi ja kui ta ei ole saanud piisavaid tagatisi, et välistada harta artikli 49 lõike 1 rikkumise oht, mille ta algul oli tuvastanud.

92 Kolmandaks, mis puudutab konkreetsemalt harta artikli 49 lõike 1 ulatust, siis tuleneb Euroopa Kohtu praktikast, et harta artikkel 49 sisaldab vähemalt samu tagatisi, mis on ette nähtud EIÕK artikliga 7, ning seejuures tuleb harta artikli 52 lõike 3 kohaselt EIÕKd arvesse võtta kui minimaalset kaitsetaset (vt selle kohta 28. märtsi 2017. aasta kohtuotsus Rosneft, C-72/15, EU:C:2017:236, punkt 164; 5. detsembri 2017. aasta kohtuotsus M.A.S. ja M.B., C-42/17, EU:C:2017:936, punkt 54; 2. veebruari 2021. aasta kohtuotsus Consob, C-481/19, EU:C:2021:84, punkt 37, ning 10. novembri 2022. aasta kohtuotsus DELTA STROY 2003, C-203/21, EU:C:2022:865, punkt 46 ja seal viidatud kohtupraktika).

93 Sellega seoses märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et Ühendkuningriigi õigusnormide kohaselt, mis on vastu võetud pärast põhikohtuasjas kõne all olevate süütegude väidetavat toimepanemist, võib teatavate terrorismiga seotud süütegude – nagu need, milles MAd kahtlustatakse – toimepanijad tingimisi vabastada vaid tingimusel, et selle on heaks kiitnud eriasutus ja nad on ära kandnud kaks kolmandikku oma karistusest, samas kui vana süsteemi kohaselt oli automaatne tingimisi vabastamine ette nähtud pärast seda, kui süüdimõistetu oli ära kandnud poole oma karistusest.

94 Euroopa Inimõiguste Kohtu praktikast tuleneb, et EIÕK artikli 7 kohaldamisel tuleb eristada meedet, mis kujutab endast sisuliselt „karistust“, ja meedet, mis puudutab karistuse „täideviimist“ (*execution*) või „täitmisele pööramist“ (*enforcement*). Seega, kui meetme laad ja eesmärk puudutavad kantava karistuse kergendamist või tingimisi vabastamise süsteemi muutmist, ei ole see meede „karistuse“ osa selle artikli 7 tähenduses (EIK 21. oktoobri 2013. aasta otsus Del Río Prada *vs.* Hispaania, CE:ECHR:2013:1021JUD004275009, punkt 83).

95 Kuna vahe meetme, mis kujutab endast „karistust“, ja karistuse „täideviimist“ puudutava meetme vahel ei ole praktikas alati selge, tuleb selleks, et otsustada, kas karistuse täideviimise ajal võetud meede puudutab üksnes karistuse täideviimise viisi või mõjutab hoopis karistuse ulatust, igal konkreetsel juhul analüüsida, milline oli mõistetud „karistuse“ tegelik sisu asjaomasel ajal kehtinud riigisisese õiguse kohaselt, ehk teisisõnu, milline oli selle karistuse olemus (EIK 21. oktoobri 2013. aasta otsus Del Río Prada *vs.* Hispaania, CE:ECHR:2013:1021JUD004275009, punktid 85 ja 90).

96 Sellega seoses on Euroopa Inimõiguste Kohus hiljuti kinnitanud, et asjaolu, et tingimisi vabastamiseks vajaliku ajavahemiku pikendamine, mis toimus pärast süüdimõistmist, võis karmistada kinnipidamise tingimusi, puudutas karistuse täideviimist, mitte karistust ennast, ning

seetõttu ei saa sellisest asjaolust järeldada, et mõistetud karistus on raskem kui asja sisuliselt arutanud kohtu mõistetud karistus (EIK 31. augusti 2021. aasta otsus Devriendt *vs*. Belgia, CE:ECHR:2021:0831DEC003556719, punkt 29).

97 Järelikult on karistuse täideviimist puudutav meede harta artikli 49 lõikega 1 vastuolus üksnes siis, kui sellega muudetakse tagasiulatuvalt asjaomase süüteo toimepanemise ajal ette nähtud karistuse ulatust ennast, mis toob kaasa raskema karistuse mõistmise kui algul ette nähtud karistus. Kuigi sellega ei ole kindlasti tegemist siis, kui see meede üksnes pikendab ajavahemikku, millest alates on tingimisi vabastamine võimalik, võib see teisiti olla eelkõige siis, kui nimetatud meede kaotab sisuliselt tingimisi vabastamise võimaluse või kui see kuulub selliste meetmete kogumisse, mis karmistavad algul mõistetud karistuse olemust.

98 Eeltoodut arvestades tuleb esitatud küsimusele vastata, et kaubandus- ja koostöölepingu artikli 524 lõiget 2 ja artikli 604 punkti c tuleb koostoimes harta artikli 49 lõikega 1 tõlgendada nii, et vahistamismäärust täitev õigusasutus peab – juhul, kui isik, kelle suhtes on selle lepingu alusel tehtud vahistamismäärus, väidab, et Ühendkuningriigile loovutamise korral esineb artikli 49 lõike 1 rikkumise oht, sest selle isiku jaoks ebasoodsalt on muudetud tingimisi vabastamise tingimusi, kusjuures see muudatus tehti pärast selle süüteo väidetavat toimepanemist, milles seda isikut süüdistatakse – enne selle vahistamismääruse täitmise kohta otsuse tegemist autonoomselt hindama selle ohu olemasolu olukorras, kus see õigusasutus on juba välistanud EIÕK artikli 7 rikkumise ohu, tuginedes tagatistele, mida Ühendkuningriik pakub üldiselt EIÕK järgimise kohta, ja sama isiku võimalusele esitada kaebus Euroopa Inimõiguste Kohtule. Selle hindamise tulemusel peab see vahistamismäärust täitev õigusasutus vahistamismääruse täitmisest keelduma üksnes siis, kui tal on pärast vahistamismääruse teinud õigusasutuselt täiendava teabe ja täiendavate tagatiste taotlemist olemas objektiivsed, usaldusväärsed, täpsed ja nõuetekohaselt ajakohastatud andmed, mille kohaselt esineb tegelik oht, et muudetakse asjaomase süüteo toimepanemise ajal ette nähtud karistuse ulatust ennast, mis toob kaasa raskema karistuse mõistmise kui algul ette nähtud karistus.

Kohtukulud

99 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (suurkoda) otsustab:

Ühelt poolt Euroopa Liidu ja Euroopa Aatomienergiaühenduse ning teiselt poolt Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi vahelise kaubandus- ja koostöölepingu artikli 524 lõiget 2 ja artikli 604 punkti c koostoimes Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 49 lõikega 1

tuleb tõlgendada nii, et

vahistamismäärust täitev õigusasutus peab – juhul, kui isik, kelle suhtes on selle lepingu alusel tehtud vahistamismäärus, väidab, et Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigile loovutamise korral esineb artikli 49 lõike 1 rikkumise oht, sest selle isiku jaoks ebasoodsalt on muudetud tingimisi vabastamise tingimusi, kusjuures see muudatus tehti pärast selle süüteo väidetavat toimepanemist, milles seda isikut süüdistatakse – enne selle

vahistamismääruse täitmise kohta otsuse tegemist autonoomselt hindama selle ohu olemasolu olukorras, kus see õigusasutus on juba välistanud 4. novembril 1950 Roomas alla kirjutatud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artikli 7 rikkumise ohu, tuginedes tagatistele, mida Ühendkuningriik pakub üldiselt selle konventsiooni järgimise kohta, ja sama isiku võimalusele esitada kaebus Euroopa Inimõiguste Kohtule. Selle hindamise tulemusel peab see vahistamismäärust täitev õigusasutus vahistamismääruse täitmisest keelduma üksnes siis, kui tal on pärast vahistamismääruse teinud õigusasutuselt täiendava teabe ja täiendavate tagatiste taotlemist olemas objektiivsed, usaldusväärsed, täpsed ja nõuetekohaselt ajakohastatud andmed, mille kohaselt esineb tegelik oht, et muudetakse asjaomase süüteo toimepanemise ajal ette nähtud karistuse ulatust ennast, mis toob kaasa raskema karistuse mõistmise kui algul ette nähtud karistus.

Allkirjad